

2022_Anul AGÂRBICEANU (IV):

Frâua, sat simbol al revoluției de la 1848! - „oameni primejdioși” pentru monarhie?
- Axentie Severu. MORTUL NAȚIUNEI, neînfrântul tribun!

„oameni primejdioși” pentru monarhie!
Neînfrântul tribun din 1848, viteazul colaborator al Regelui Munților, martorul viu al măreței epopee naționale, care trăia printre noi ... ca un stejar singuratic într-un codru îmbătrânit!
Abia așezat în Cenade, în urma denunțărilor ce erau la ordinea zilei, Axente fu arestat ...
arendatorul moșiei comitelui Bánffy...!
soarta comună a fiilor mari ai neamului...

Anul X. Arad, Sâmbătă 518 August 1906. Nr. 147.

REDACTIA
ADMINISTRAȚIA

TRIBUNA

Anul X. NUMĂR DE DUMINECĂ Nr. 32.

Mortul națiunii.

Când scriem aceste știri osâmintele prefectului de odinioară Axentie Severa sunt pe drum către Blaj, unde vor fi...

2022 Sever pe urmele lui Ion Agârbiceanu Ioan Axente Sever 2022

Anul Agârbiceanu
Anul tinerilor oțeliți!

șagunism - tribunism

1821 1906
Frâua Brașov
Axente

Despre criza imperiului austriac - în prima jumătate a sec. al XIX-lea - și frământările din societatea transilvană, s-a scris.

Prin decizia ungarilor de a-și proclama independența și a uni Transilvania cu Ungaria, românii și sașii s-au văzut obligați să ia o decizie, nefiind de acord cu propunerea ungarilor. Proclamând propria independență, Transilvania s-a împărțit în două mari tabere, fiecare susținând și promovând propria identitate națională. Se știe că în 1906 s-a stins din viață marele revoluționar Axente Sever, născut în satul Frâua - în prezent com. Axente Sever - un simbol al revoluției din Transilvania de la 1848-49. Pentru a răspunde la întrebarea: - de ce **Vasile Boariu** (bunicul scriitorului Ion Agârbiceanu) a părăsit satul Agârbiciu (?), am apelat la colecțiile digitalizate ale cotidianului „**Tribuna**” (Arad), colecții constituite de Biblioteca Centrală Universitară Cluj - Napoca, ce pot fi consultate gratuit pe site-ul web: documente.bcuccluj.ro/web/bibdigit/periodice/tribunapoporului. În numărul 145 din 2/15 august 1906 al „**Tribunei**” (Arad) am descoperit următoarea notiță: «†SEVER AXENTE. O scurtă telegramă din Brașov ne aduce o veste care va îmbrăca în doliu întreaga suflare românească. **Neînfrântul tribun din 1848, viteazul colaborator al Regelui Munților, martorul viu al măreței epopee naționale, care trăia printre noi:** Sever Axente a încetat din viață. (...) Prin moartea lui Sever Axente neamul românesc îmbracă doliu. La racla marelui bărbat aducem prinosul inimilor noastre îndurerate». În „**Tribuna**” 146

(3/16 aug.1906), întreaga primă pagină - în chenar negru - sub titlul „†**Sever Axente**” prezenta și o mică biografie a decedatului erou: «Viteazul prefect al legiunelor române din anii de restriște 1848/49 și-a plecat și el în sfârșit capul spre odihnă: Axente Sever și-a dat Luni după amiază într-un ospiciu din Brașov obștescul sfârșit. **Se părea că-l uitase vremea printre noi ...** Demult eroul rămase singur, **ca un stejar singuratic într-un codru îmbătrânit.** Energia lui neînfrântă s'a împotrivit cu îndărătnicie puterii distrugătoare a vremii, a rămas ca cel din urmă mohican, sintetizând între noi gloria generației sale apuse. Acum ne-a părăsit și el, neputând vai! nici dânsul evita **soarta comună a fiilor mari ai neamului: moare într'un ospiciu părăsit de lume, de ai săi.** (...) Dăm în cele următoare biografia decedatului erou după „Encicl. Rom.”: **Axente Sever, Ioan**, fost prefect la 1848/9; n. din părinți agricultori la 3/15 Aprilie 1821 în Frâua (Trans.); a studiat în Blaj și Sibiiu, la 1842 fu primit în seminarul clerical din Blaj, pe care însă la 1845, în urma procesului Leményian, l-a părăsit și la 1847 a trecut în România ca profesor de limba latină și română; la 1848 luă parte activă la mișcările pentru libertate și constituție; fu numit comisar de propagandă în județul Ilfov, și în urmă trimis cu Aron Florian la Craiova pentru organizarea județului reacționar, care nu voia să recunoască guvernul provisor. Din incidentul arestării lui A.Tr.Laurian și Nicolae Bălășescu, întâmplată la 18 aug. 1848 **A.** a revenit în patrie; a luat parte activă la adunarea grănițerilor din 11 Sept. în Orlat, de unde în ziua următoare plecă cu o ceată de 200 ficiori la a III-a adunare dela Blaj. După proclamarea armării generale **A.** luă parte principală la organizarea gloatelor române și la apărarea eroică a Munților-Apuseni și a fortăreței Alba-Iulia în 1849. Restabilă ordinea în țară, înainte de depunerea armelor, **A.** încercase formarea unui escadron stabil de cavalerie, dar fără succes. **Abia așezat în Cenade, în urma denunțurilor ce erau la ordinea zilei, A.** fu arestat, dus la Sibiiu și supus unui interogator pentru ascundere de arme, incendiarea Aiudului, și altele, dar, aflat nevinovat, după treizeci zile, fu pus în libertate. Cătră sfârșitul a.1850, **A.** fu provocat a merge la Sibiiu pentru a primi din mâna comitetului săsesc 2 decorațiuni împărătești, dar le-a refuzat, cerând drepturi naționale și desdăunare pentru perderile materiale și jertfele aduse în revoluție; urmare fu o mare investigațiune asupra acțiunii gloatelor române în districtul Alba-Iulia, și după aceea la 1852 o desdăunare de stat de 60.000 fl. pentru bisericile române. Tot în acel an, venind împăratul în Transilvania **A.** îl întâmpină la 21 Iulia în muntele Găina și-l petrecu până la Sibiiu unde fu decorat cu: crucea de aur cu coroană pentru merite, ordinul Francisc Iosif cl. III și ordinul militar rusesc S. Ana cl.III. La 1851-54 **A.** ocupă oficii de stat, iar după retragerea sa din serviciul statului lua parte activă la mai multe acțiuni politice naționale și la mișcările culturale ale Românilor din Transilvania. Acum în urmă a trăit retras la Brașov (...).

Revoluționarul „**Axentie Severu**” - „**MORTUL NAȚIUNEI**”, stins în viață la Brașov - a fost înmormântat la Blaj, după propria dorință: «Miercuri dimineața la ora 7 s'a slujit liturghie pentru reposat, iar la 4 ore p.m. s'a început ceremonialul înmormântării, oficiat de însuși Esc. Sa mitropolitul Victor Mihalyi cu azistența a 14 canonici și protopopi și doi diaconi. Catedrala era tixită de public, venit și din mari depărtări. Cuvântul funebru l-a rostit cu mult sentiment St. Roșian. La mormânt au rostit discursuri pătrunzătoare deputatul Ștefan C. Pop și adv. din Bistrița Gavril Tripon. Sicriul a fost apoi așezat în mormânt care s'a săpat între al metropolitului Șiuluțiu și a lui T. Cipariu, în fața Câmpului Libertății. **Va dormi aici eroul iar noi în zilele de grea cumpănă ne vom întoarce la mormântul lui, cine știe, auzind glasul de chemare al neamului, nu se va scula și de acolo înfricoșatul erou, să ne izbândească**» („Tribuna” nr. 148 din 6/19 aug.1906).

Prezența revoluționarului la Cenade, m-a determinat să-i aprofundez biografia, prezentată de monograful com. Axente Sever, Ioan Gabor, autor al unei serii de cărți despre localitatea natală. Pentru mai multe referințe, am studiat lucrarea „**Ioan Axente Sever (1821-1906**” - autor Adrian T.Pascu -, care prezintă urmările revoluției în cap.6. „**Militant pentru dezvoltarea limbii și literaturii naționale**”: «**Pământ liber, țară românească, dreptul imprescriptibil al limbii și așezarea națiunii pe picior de egalitate** - iată revendicările fundamentale reformulate hotărât de Avram Iancu și Axente Sever în fața generalilor Lüdgers și Engelhardt, cu prilejul întâlnirii de la Orăștie din august 1849. (...) Potrivit unei scrisori trimise de guvernatorul militar primului ministru vienez, Felix von Schwarzenberg, în 7 septembrie 1849, în convorbirea purtată la Sibiu cu noile autorități militare habsburgice, cei doi prefecți și-au manifestat deschis „**idealurile ultraromâne**”: crearea unui „**stat daco-român**” și a unei „**armate de 20.000 de români**” (...) Autoritățile habsburgice reacționare urmăreau contrariul. Ele vedeau în revoluționarii români, în toți „**intelectualii**” transilvăneni - tocmai de aceea, în ultimul trimestru al anului 1849, au fost alcătuite listele acestora; încadrarea lor în funcție a fost un pretext - „**oameni primejdioși pentru monarhie**. (...) constatând ritmul lent în care era dezarmată oastea românească, precum și neîmpărtășirea ideilor „**neoabsolutiste**” de către români, L. Wohlgemuth și E. Bach și-au manifestat neîncrederea față de Iancu și Axente, militanții naționali care nu conveneau politicii Casei de Habsburg.

Astfel, **Ioan Axente Sever, retras în satul Cenade, lângă Blaj, unde era arendatorul moșiei comitelui Bánffy, era urmărit pas cu pas în acțiunile cotidiene**. Era persecutat. I se refuză fiecare îndreptățită solicitare, oficialitățile împiedicându-l să beneficieze de un drept elementar: **apărarea propriei persoane**».

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<https://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2022-anul-agarbiceanu-iv-fraua-sat-simbol-al-revolutiei-de-la-1848-oameni-primejdiosi-pentru-monarhie-axentie-severu-mortul-natiunei-neinfrantul-tribun-162574.html>

The screenshot shows the Tribuna.ro website interface. At the top, the Tribuna logo is displayed with the tagline "Dintotdeauna pentru totdeauna!". Below the logo is a navigation menu with categories: Eveniment, Actualitate, Stiri de pe strada mea, Sport, Cultura, Sanatate, Timp liber, Tribuna femeilor, and Descopera lumea. The main content area features a news article titled "2022-Anul Agârbiceanu (IV): Frâua, sat simbol al revoluției de la 1848! - „oameni primejdioși” pentru monarhie?- Axentie Severu. MORTUL NAȚIUNEI, neînfrântul tribun!". The article is attributed to Marius HALMAGHI, published on 24.01.2022 at 22:45, with 125 views and 0 comments. To the right of the article is a promotional banner for clothing items, including a beige sweater, a green jacket, and a dark blue jacket, with a -28% discount tag.

În: *Tribuna*, 24 ianuarie 2022